

ROSER I DANMARK

Nr. 1 / 2023

Det Danske Rosenselskab
Roser i Danmark

Velkommen til Roser i Danmark nr. 1 – 2023

Det er nu 14 år siden jeg i foråret 2009, som ny formand for Det Danske Rosenselskab, skrev den første velkomst i medlemsbladet. Tak til alle jer der fortsat er med, og til alle jer der deltog ved de 4 foredrag, som vi inviterede til hen over vinteren i Aarhus på Fyn og på Sjælland, Det var tydeligt at alle nød gensynet og samværet med fokus på rosen glæde.

Et nyt lovende rosenår ligger foran os med en perlerække af rosenoplevelser, herunder fejring af Nordisk Rosenselskabs 50 -års jubilæum i Kalmar, Sverige, hvor vi nu er 23 tilmeldt fra Danmark.

Valdemarsdag på Planteskolen i Løve afholdes i år den 25. juni i erkendelse af, at meget få roser vil være udsprunget den 15. juni, som egentlig er dagen, hvor vi fejrer rosenforædler Valdemar Pedersens fødselsdag. Dagen indledes med rundvisning af Torben Thim blandt historiske og moderne roser i Falkenhøj Rosenhave.

Hold øje med kommende aktiviteter på www.roseridamark.dk Her finder du også artikler og nyhedsbreve fra Internationale samarbejdspartnere i Nordisk Rosenselskab og i World Federation of Rose Societies, WFRS med "World Rose News" og "By Any Other Name", i The Rose Society UK med "The Rose Times" med flere. Det internationale samarbejde hviler på de bånd, der blev knyttet da vi leverede en rosernes verdenskongres www.wrc2018.dk.

Inger Schierning
Formand

Forår

Foråret startede tidligt i år. Det blev aldrig rigtigt vinter, så roserne i min have har klaret sig flot. Beskæringen startede tidligt. Ingen tegn på vinterskader. Roserne har skudt, så det er en lyst. Fine hvide snitflader ved hvert klip jeg lavede. Jeg er bare ikke blevet færdig med den opgave. Heldigvis ved jeg af praktisk erfaring, at roserne trods den sene beskæring vil blive en glæde for både øjnene og næsen igen i år.

Foråret er også blevet den tid, hvor vi blev klar med en første rigtige udgave af Roser i Danmark Det har været et stort arbejde, men sliddet værd. Tillige sjovt og spændende. Det arbejde har haft første prioritet - vigtigere end forårsarbejdet med roserne og haven. Sådan har det i øvrigt været i alle de næsten 30 år, jeg har været med i arbejdet for rosen glæden og medlemmerne i Det Danske Rosenselskab.

Lad rosen glæden fange dig både her i magasinet, og hvor du møder roserne på din vej.

Peter Jordt
Redaktør

PS! Det vil glæde os, hvis du, vil give os en melding om, hvad du synes om Roser i Danmark. pj@subrosa.dk

INDHOLD

- 3 Der gemmer sig en rose
- 4 Årets roser i Norden 2023
- 8 Mange år med roser
- 12 3 af mine favoritroser
- 15 Den, der har saksen i hånden...
- 16 De store Rosarier - Sangerhausen
- 20 Digterier

Forsiden: 'Vinesse'.
'Vinesse' er en floribundarose af den tyske rosenforædler Noack fra år 2000. Blomsterne har en mild duft og bliver op til 6 cm i diameter. Blomstringen kommer i bølger gennem hele sæsonen. Bliver 100x60 cm (b x h) . 'Vinesse' er god både som lav hæk og bedplante.

Baggrundsbillede side 2: 'Ghislaine de Féligonde', foto Peter Jordt

ROSER I DANMARK

Udgives af

Det Danske Rosenselskab - www.roseridamark.dk

Vejdammen 114

2840 Holte

Tlf. 23 11 01 18

rosenselskabet@gmail.com

Annoncer

Inger Schierning, tlf. 23 11 01 18, rosenselskabet@gmail.com

Idé, design og layout: Peter Jordt

Redaktør: Peter Jordt, pj@subrosa.dk

Hjemmeside: www.roseridamark.dk

Webmaster: Poul Erik Østergaard

Redaktionen for Roser i Danmark og hjemmesiden:

Poul Erik Østergaard og Peter Jordt

Deadline Roser I Danmark nr.2 /2023: 1.juni 2023

DER GEMMER SIG EN ROSE

Tekst og foto Peter Jordt

Bag alt det skrevne her på side 2 fortøner der sig et billede af en rigt blomstrende rose. For mig er det en helt særlig rose. For år tilbage, det var på den tid, hvor min gryende interesse for roserne groede med større og større intensitet. Den blev ikke mindre, da jeg mødte 'Ghislaine de Féligonde' første gang. Det var i Den Geografiske Have i Kolding. Ja, sådan hed den smukke park med planter fra store dele af Verden på den tid.

I den afdeling, der husede planter fra Kina, stod en rose. Den var ikke stor af statur, men det, der fængede, var det, jeg i erindringen oplevede som lyst kobberfarvede blomster, som sad i mindre klaser. Det var en rose, jeg måtte have. Så det blev til endnu et besøg på Ellen og Hugo Lykkes Rosenplanteskole i Søby nær Hornslet, De havde den.

'Ghislaine de Féligonde' blev plantet, voksede ret hurtigt til. I begyndelsen beskar jeg den i det tidlige forår, som Valdemar Petersen anbefalede det til 60 cm, for at holde den som en meterhøj lidt bred busk. Det virkede de første år, lige til de meter lange sommerskud dukkede op. 'Ghislaine de Féligonde' blev til meget stor busk og viste med al tydelighed, at den ville være større. Den fik en vokseplads tæt på en *magnolia* 'Sieboldii'. Den blev en god støtte for den rigt blomstrende rose. Som årene er gået, er 'Ghislaine de Féligonde', den lidt tørre og trange vokseplads til trods, blevet både ganske høj, bred og vældigt fyldig.

Om det også gjaldt for den franske kvinde Ghislaine de Féligonde, som lagde navn til rosen, skal være usagt. Men jeg ved noget om hende. Ligesom rosen med de lange skud var hendes fulde navn tilsvarende langt: Ghislaine Marguerite Marie Rhingade Pellissier de Féligonde, men hun havde også et kortere ungpigenavn: Ghislaine Bruel.

Ghislaine var en berømt fransk sanger- og skuespillerinde både på teater og film tilbage i 1920'erne og 1930'erne. Populær det var hun, og tillige kendt for sit mod og humanitære indsats. Hun var aktiv i den franske modstandsbevægelse under Anden Verdenskrig, hvor hun hjalp med at redde mange jødiske og politiske flygtninge. Hun døde i 1993 91 år gammel. Men rosen lever stadigvæk.

Ja, en rose, er en rose, er en 'Ghislaine de Féligonde'

Blog: www.rosernesverden.dk

Facebook: <https://www.facebook.com/Rosentid/>

ÅRETS ROSER I NORDEN 2023

Danmark

'Pomponella'

Tekst og foto Peter Jordt.

Hvert eneste år, siden jeg for 15 år siden plantede 'Pomponella', har hun glædet og imponeret mig i rigt mål.

'Pomponella' har fyldte næsten kuglerunde blomster, som udfolder sig skålformede. De minder om 'Raubritter's blomster, men det er en tilfældighed. 'Raubritter' er nemlig ikke en af 'Pomponella's aner. Duften er svag, men det opvejes til fulde af en sundhed som mange roser ville misunde den, og mangen en miljøbevidst rosedyrker vil glæde sig over. 'Pomponella' får meget store blomsterklaser. De strækker sig fyldte, med spidst, buttede knopper opad

mod himlen. Efterhånden som de folder sig ud, bliver klaserne tungere. Det får de stærke grene til at bøje sig udad og er på den måde med til at give busken et velformet udseende med grønne blanke blade og blomster fra top til tå.

Blomsterne, som har en pink-rosa farve, pryder rosen lige fra sæsonens begyndelse til langt ud på efteråret. Både blomsterne og de robuste kronblade, som er lidt tykkere end man normalt ser det, betyder at de trodser regnen med held.

Løvet er mørkt grønt, blankt og usædvanligt sundt. Og netop sundheden på grene, blade og de regntolerante blomster er et særkende ved 'Pomponella'. Jeg har en gang imellem set nogle sorte pletter på nogle af de ældste blade, men det er så få, at det på ingen måder skæmmer udseendet. De er hurtigt fjernet, så pyt.

Jeg beskærer 'Pomponella' så den bliver en busk på 70 x 120 cm. Men af erfaring ved jeg, at den kan blive meget større. 'Pomponella' foldede sig bredt ud over sine naboer. Højden blev 180 cm! Det troede jeg så var det maksimale, men i sommeren 2022, hvor alting groede helt utroligt, imponerede 'Pomponella' og blev mere end 250 cm høj.

'Pomponella' er en "multirose", som kan dyrkes som en mellemstor til forholdsvis stor busk, som pergolarose, ved pæl eller som en blomstrende hæk eller i krukke. I det hele taget er 'Pomponella' en usædvanlig, livskraftig rose, som strutter af sundhed. Den er en glæde at se på, fra tidlig sommer til langt hen på efteråret. Har du kun plads til en rose, så er 'Pomponella' et sikkert valg.

Finland

'Auli'

Tekst og foto Inger Kullberg

'Auli', tilhører Gallica-gruppen, Pirjo Rautio, Finland 2004

Rosen er opkaldt efter kunstneren Auli Järvinen, denne rose har han selv valgt blandt Pirjos rosenforædlinger.

'Auli' bliver en 130-150 cm høj og omtrent lige så bred busk. De store småblade er grønne, skinnende, tykke og spidse. Blomstringen starter lidt senere end hos andre Gallicaroser, og den er meget rig. Rosen har runde, røde knopper. Blomsterklasen har 2-5 blomster.

Den udsøgt smukke blomst er stor, 9-10 cm i diameter og let fyldt. Støvdragerne er delvist synlige. Midten af blomsten er lys pink eller anilin farvet. Kanterne er lysere og blomsten falmer lidt med alderen. Den har en kraftig parfumeduft. Dens hyben er røde, store og runde.

Rosen 'Auli' findes bl.a. plantet i Mejlans Rosarium, Helsinki.

Sverige

'Susan Williams-Ellis'

Tekst og foto Gunnilla Lindahl

'Susan Williams-Ellis' (sport af The Mayflower) er en moderne buskrose fra 2010 af den britiske rosenforædler David Austin. Efter sigende hårdfør til zone 5. Meget dyrkbar rose, der er ekstremt modstandsdygtig over for svampeangreb på løvet, og holder den frisk gennem hele vækstsæsonen. De sprøde hvide blomster har et charmerende udtryk. Blomstrer i lang tid og remonterer pålideligt. Opretstående og forgrenet vækst. Velegnet i både gammeldags og moderne haver og i forskellige former for beplantning.

'Great Western'

Tekst og foto Lars-Gunnar Lindberg.

Dampskibet Great Western, som engang var det hurtigste dampskib over Atlanten, har givet navn til denne engangsblomstrende bourbonrose af fransk oprindelse fra 1840. Rosen vokser kraftigt og danner fine og tætte buske på op til 2,5 m.

Ovenfor 'Susan Williams-Ellis'.
Til højre 'Great Western'.

Den kan også bruges som buskrose og bliver så omkring 3 m høj. Blomsterne er i klaser og er tæt fyldte med en sød frugtagtig duft. Tornene er talrige, og den skyder gerne rodkud. Klarer zone 4-5.

'Great Western' er også Gästriklands landskabsrose.

Island 'Katrín Viðar' og 'Prairie Peace'

Tekst og foto: Vilhjálmur Lúðvíksson

Medlemmerne i Haveselskabets Roseklub valgte årets roser ved afstemning på et klubmøde den 24. januar 2022.

Kandidaterne blev opstillet efter forslag fra klubmedlemmerne med roser, som har bemærket sig under den forgangene våde og kolde sommer. Alle medlemmers forslag blev taget med, men også nogen som tidligere har været nomineret og har bemærket sig for deres hårdførhed og blomsterrigdom. Der var seks islandske rosesorter og otte sorter af international oprindelse at vælge mellem.

'Katrín Viðar'

Blandt de islandske roser fik spinosissimasorten 'Katrín Viðar' de fleste stemmer. Det var den anden gang fordi rosen blev først valgt i 2019. Denne rose er blandt de første

roser, som er opstået i Island og har fået et formelt sortsnavn.

Rosen fik navn til ære for pianolærerinden og musikpioneren Katrín Viðar, som sammen med sin mand gav en stor samling islandske planter, som bidrog til etablering af Reykjavíks Botanisk Have i 1961. Rosen spirede i Botanisk Have 1972 fra frø som er kommet fra den Botaniske Have i Dresden, Tyskland, men antagelig med oprindelse fra Sibirien af arten *Rosa spinosissima* var. *altaica*. Moderrosen er blevet naturligt bestøvet af en anden roseart og viser derved rødkantede knopper og får svage rosafarvninger på store, åbne blomst med ellers hvide kronblade.

'Katrín Viðar' er kendt for sin rigelige blomstring i solrige somre, og den står i blomst en hel måned under islandske sommerforhold. Den har også fået nogen udbredelse indenfor Norden.

'Prairie Peace'

'Prairie Peace', en canadisk spinosissimarose, fik flest stemmer blandt de importerede roser.

Den har sin oprindelse fra Robert Mackay Erskine (1902-1992), en af de mange canadiske, pionerende, private planteavlere som bl.a. fik fremavlet superhårdføre roser under det sidste århundrede.

Han fik denne rose frem ved krydsning mellem moderplanten 'Beauty of Leafland' som han selv havde fremavlet ved krydsning mellem to af Frank L. Skinners roser ('Butterball' x 'Haidee') – og 'Hazeldean' som Percy Wright havde tryllet frem.

Rosen 'Prairie Peace' har vakt opsigt for blomstringens varierende farvespil beroende på vækstforhold og blomstens alder, mellem rødrosa ud i orange og gulrosa og til sidst lysrosa – med guldfarvet bund hvor støvdragerkransen viser sig tydelig inde i den halvfyldte rosenblomst. Den er hårdfør til klimabælte USDA 2b i Canada.

Den har vist sig meget blomstervillig i Island og har mere modstandskraft i regnvejr end forældrene. De gule toner stammer fra begge forældre igennem bidrag fra den tyrkiske guldrøse, *Rosa foetida* var persiana.

Rosens forælder Robert Mackay Erskine siger han har givet rosen navn fordi farverne mindet ham om den berømte rose 'Peace' som familien Meilland forærede Verdenen ved FN's grundlæggelse efter den anden verdenskrig.

Billedet øverst er 'Katrín Viðar'.
Billedet til venstre er 'Prairie Peace'.

Norge 'Aïcha'

Tekst Tekst: Tonje-Christin Bru.

Årets rose i Norge, 2023 var 'Aïcha'! Buskrose, foreslået af Marianne Lynum. Du finder Mariannes nominering i Rosebladet nr. 3, 2022. Der blev afgivet stemmer i Facebook-gruppen og via e-mail. Det var et tæt løb blandt finalisterne, og det var først efter at vi havde fjernet dobbeltstemmer og stemmer, som var afgivet af folk, der ikke er medlemmer af Norsk Rosenforening, at vi nåede frem til det endelige resultat:

Nummer 1, 'Aïcha', 51 stemmer
Nummer 2, 'Ispahan', 49 stemmer
Nummer 3, 'Alchymist', 32 stemmer
Nummer 4, 'Nevada', 7 stemmer

Beskrivelse af 'Aïcha' i Sortsliste for roser, 4. udgave 2022, s. 18:
"Stærk, busket vækst med overhængende grene og kedeligt til halvblankt løv. Smukke, mørkegule, dobbelt åbne blomster, der falmer til lysegule. Distinkte rødbrune støvdragere giver en slående effekt i modsætning til blomsterne. Overvældende første opblomstring, mere beskeden efterblomstring. Få, ægformede bordeaux hyben. Normalt

sundt løv, men kan blive angrebet af stråleplet på et skyggefuldt sted. Bivenlig. En pladskrævende rose, der er værd at dyrke "

Positive sider:
Med sine lyse glade og overraskende smukke blomster bringer 'Aïcha' solen ind i haven, selv når det er overskyet! Friskhed og ikke mindst hårdførhed er med til at gøre denne rose attraktiv. Trives også godt på sin egen rod. Taknemmelig og let at dyrke og kan tåle moderat dårlig jord, men har brug for en halv meter jorddybde, hvis den skal udvikle sig godt.

Beskæring:
'Aïcha' behøver ikke meget beskæring. Gamle og tørre grene fjernes, ellers kun let beskæring.

Andre egenskaber:
N (Hyben),
S (Tolerant over for saltholdig luft),
R (Regnbestandig),
a (Smuk når man står alene),
gr (Smuk i grupper),
h (Velegnet som hæk),
v (Tåler vind),
b (Baggrund i bed),
n (Naturgrunde),
o (Offentligt miljø),
ha (Halvskygge/nordvendt).

Aïcha'

Rose facts – uddrag af Dag Lyngars bog "100 af vores bedste roser", side 15:

Forædler/årgang: Valdemar Petersen, Danmark, 1966.

Oprindelse/forældre: 'Souvenir de Jacques Verschuren' x 'Guldtop'

Gruppetilhørsforhold: Buskrose, Spinosissima, Pimpinella rose.

Højde/bredde: 300 x 250 cm.

Blomster/fylde: Meget store, halvfylde og kopformede.

Farve: Mørkegul til lysegul, falmer noget med tiden.

Blomstringstid: Forsommeren og en del genblomstring hen over sommeren.

Buskens form: Stor og forholdsvis åben, med lange buede grene.

Løv: Fra medium til mørkegrøn, delvist mat.

Duft: Kraftig duft.

Hårhed: H6.

"Sygdomme:

Forbliver frisk, hvis den har meget luft omkring sig.

'Aïcha' Foto: Toril

MANGE ÅR MED ROSER

Tekst og foto Knud Pedersen

Som dreng hjalp jeg til i mine forældres planteskole. Det var før mekaniseringen for alvor tog fart, så dengang avlede man det meste selv i planteskolerne. Der var frugttræer og bærbuske, allétræer, roser, prydbuske, hækplanter og stauder. Det man som dreng kunne hjælpe til med var at prikke stiklinger.

Ude mellem roserne gjaldt det om at binde op efter okuleringen. I begyndelsen brugte vi bast, senere brugte vi gummibånd, og til sidst de gummilapper, som hedder OCV-lapper.

Jeg blev fascineret af det lille øje, der blev sat ind i grundstammens rod, og som efter et år kunne vokse op til en smuk plante med vidunderlige duftende blomster.

Jeg kom til at foretrække roserne. Roserne blev mine favoritter. Jeg lærte mig selv at okulere roser, da jeg var 14 år gammel, og siden da har roserne betydet utrolig meget for mig. Jeg fandt min kæreste og nuværende kone i Botanisk Have i Aarhus. Da vi var helt unge tilplantede vi et lille stykke med roser på en tilstødende mark med hjælp fra familie, når vi havde fri fra

skole og læreplads. Det blev begyndelsen til det, der i dag hedder Rosenposten.

I mange år dyrkede vi et stort antal roser, men kun få sorter. Størstedelen gik til eksport. Et år havde vi okuleret mere end 600 000 roser. Men det gik ikke så godt, for den vinter blev så hård, at næsten alle roserne døde. Det har været et liv med opgang og nedgang med roser. På trods af det har jeg altid elsket roser. De giver så store oplevelser med deres duft og smukke blomster.

Jeg begyndte at samle på dem, og her på gården var der et område nær ved haven, som ikke blev brugt til noget. Der var der plads til mange forskellige roser, og der mødte jeg de charmerende pimpinelleroser. De tiltrak sig opmærksomhed ved at være de tidligste i blomst.

Kært barn har mange navne, det må vi også sige om pimpinellerosen. Carl von Linné var den, som først navngav den vilde pimpinellerose, som fik navnet *Rosa pimpinellifolia*. Der siges, at han syntes de nye småblade på rosen lignede dem på urten pimpinelle, *Sanguisorba minor*, som han tidligere havde kaldt *Pimpinella savor*. På dansk hedder rosen klitrose, eftersom den ofte vokser vildt på sandklitter, blandt andet på Jyllands vestkyst, og pryder strandkanten med sine enkle hvide blomster og senere sorte hyben.

Rosa pimpinellifolia er nok den vildrose, der har det største udbredelsesområde. Den vokser fra Island helt til Himalaya. Den hedder også *Rosa spinosissima* eller skotsk rose. I England hedder den Burnet Rose og i Finland hedder den fyldte hvide form Finlands hvide rose. Samme rose hedder Midsommerrosen i Sverige.

I begyndelsen af 1800-tallet blev der

'Double Blush' x 'Lochinvar'

forædlet mange spinosissima-hybrider med forskellige blomsterfarver. Disse roser blev meget populære på grund af deres hårdførhed og sundhed. De

var højeste mode frem til omkring 1816, da de måtte vige pladsen for gen- blomstrende roser med gener fra *Rosa chinensis*, kinarosen.

'Queen Mary' x 'Lochinvar'

Andrewsii x M. A. C.

Desværre blomstrer de kun én gang om året i 4 uger. Inspireret af David Austins forædlingsarbejde med gamle roser, blev det min lidenskab at forsøge at få disse hårdføre pimpinelleroser til at blomstre hele året. Det viste sig at være en svær opgave.

Pimpinelleroserne er tetraploide. Det betyder, de har fire par gener med forskellige egenskaber som f.eks. genblomstring eller éngangsblomstring. Genet for éngangsblomstring er dominerende, så kun når alle fire par giver remontering, vil rosen kunne blomstre flere gange. Jeg kunne især godt lide de pimpinelleroser, som her runde blomster med mange kronblade.

Spinossissimaroserne blomstrer kun én gang tidligt på sæsonen, men til gengæld får de næsten alle meget fine høstfarver og spændende hyben. Pimpinelleroserne er ualmindelig smukke, har en forførerisk duft og er så vinterhårdføre, at de ikke kan dø af frosten her i Danmark.

Som forventet kom der ingen genblomstrende roser ud af de første krydsninger. Men jeg fortsatte med at krydse de nye krydsninger med hinanden og med de ovennævnte sorter. Min glæde var stor, da der endelig kom en pimpinellerose, der blomstrede hele sommeren til frosten kom.

'Blushing Love'

'Double White' x 'Lochinvar'

Pimpinellifolia hybrider

Frøplanter

Sommerfrugt

'Mon Amie Claire'

'Paula Vapelle'

Det er sorter, som vi i Danmark kender under navne som 'Double Blush', 'Marbled Pink', 'Double White', 'William III', og 'Andrewsii' samt David Austins pimpinellehybrid 'Lochinvar'. Desuden anvendte jeg de to remonterende pimpinellehybrider, som den belgiske forædler Ivan Louette har forædlet, 'Paula Vapelle' og 'Mon Amie Claire'.

Men efter prøveokulering måtte jeg indrømme, at blot genblomstring ikke kvalificerede en rose til at blive introduceret på markedet.

Blomsterform og modstandsdygtighed mod regn og først og fremmest sundhed må også være i orden. I 2010 fik jeg for første gang to pimpinellifolia hybrider, som blomstrede fra maj til den første frost. De duftede skønt, men havde ikke helt de blomster, som jeg søgte; men de kunne bruges i det fortsatte forædlingsarbejde, eftersom de satte hyben. De følgende år kom

der flere remonterende krydsninger, og efter 16 års arbejde kunne vi præsentere to nye remonterende pimpinellifoliaroser i forbindelse med verdenskonferencen i København, WRC 2018.

'Prairie Magic'

'William IV'

3 AF MINE FAVORITROSER

Tekst og foto Jens Staun

I Marslev på Fyn har Susanne og Jens Staun ved deres bolig anlagt en spændende rosenhave, som er i konstant forvandling. Haven er på 999 m2 med fri udsigt over marker så langt øjet rækker.

Det begyndte som en almindelig parcelhushave med en græsplæne. Nu er haven anlagt med smalle stier, der slynger sig lidt vildt imellem de mange roser.

På et grønt friareal mellem haven og markerne har Jens også plantet roser. Det er de Roser, der har måttet vige pladsen inde i haven for at give rum for nye roser.

'Félicité Parmentier'

Det er min absolutte favorit blandt de mange gamle sorter. Så den bliver jeg nødt til at have med. Det er en albahybrid fra en gang i 1830'erne tiltrukket af en belgisk rosenavler, der overraskende nok hed Parmentier.

'Félicité Parmentier' bliver ikke så voldsomt stor ca. 120-150 cm, men har en god og kraftig vækst og så er den oveni købet skyggetolerant.

Blomsten – den er helt umådelig smuk. Lige fra den første spæde antydning af en knop og helt frem til den visner bort. Farven er vel nærmest lys rosa i udspring og bevæger sig over i det rent hvide efterhånden som den afblomstrer. Den er som alle albaroser sommerblomstrende, men forløbet fra de første knopper til busken er afblomstret strækker sig over 2-3 måneder – rimelig lang tid.

Hvis man putter næsen ned i blomsten og tager en godt snif, så har man efter min mening indbegrebet af rosenduft. Den er vidunderlig. Har man først haft lejlighed til at dufte denne rose glemmer man den aldrig, og man bliver simpelthen nødt til at have den i sin have.

Klip et par kviste med udsprungne blomster, sæt dem i en lille vase og hele huset bliver fyldt med denne fine, fine duft. De enkelte kronblade er udsøgt delikate og der er mange af dem. Helt op til 120, siges det.

Øverst 'Félicité Parmentier', foto Peter Jordt.

Nederst. Sommerblomstringen er på det højeste. Man kan næsten mærke duften'. Foto Jens Staun

'Old Blush'

Der var rigtig mange roser, der stod i kø til mit næste valg. Men det måtte bare være 'Old Blush'.

'Old Blush' er en rose smækfyldt med historie og historier. Denne ældgamle kinarose har mange navne, men er oprindeligt kendt under navnet 'Parsons Pink China'. Det var den første af kinaroserne, der nåede Europa ca. 1793. Den er om nogen skyld i udviklingen af de remonterende roser.

Der er nogen diskussion om, hvorvidt Linne's protege Peter Osbeck havde bragt et eksemplar med hjem til Sverige allerede omkring 1750'erne. I givet fald har det været et tørret/presset eksemplar.

Jeg har haft to eksemplarer i mange år. De har ført en lidt omskiftelig tilværelse, men har altid givet masser af blomster stort set hele året. Lige nu

står de i to halvstore krukker, og de trives vældig godt. Eneste "fejl" er, at

'Old Blush' ikke har nogen særlig duft.

'Wrams Gunnarstorp'

Efter mange overvejelser blev jeg enig med mig selv om, at den sidste skulle vælges blandt slyngroserne. Det blev den sag ikke nemmere af.

Jeg har ca. 50 stykker at vælge imellem, og de er jo hver især vidunderlige. Valget faldt på 'Wrams Gunnarstorp'. En rose jeg ikke kendte for 5 år siden, men den har gjort et stort indtryk. Allerede det andet år fyldte den det meste af endegavlen på vores hus. Og det ser ud til at den fortsætter ufortrødent, selv om det har været nødvendigt at beskære den kraftigt.

'Wrams Gunnarstorp' har forholdsvis spinkle og bøjelige skud, så den egner sig fint til espalier eller pergola. Den kommer med et væld af de fineste blomster, der står godt til det sunde og mørke løv, og farven er vel nærmest dyb pink. Den kommer med et første flor, der er helt overdådigt og det holder forholdsvis længe. Derefter kommer den pænt resten af sæsonen. Duften er moderat. Jeg har anbefalet den til flere, og alle synes den er rigtig god.

Der er en del af mine roser, der er lidt "prinsesse fornærmede" over ikke at blive valgt i denne omgang. Jeg har lovet dem, at de kommer med næste gang, jeg skriver om mine roser.

DEN, DER HAR SAKSEN I HÅNDEN...

Tekst og foto Peter Jordt

Det er efterhånden en rum tid siden knopperne på roserne begyndte at bryde. Nu er det april, og jeg ved, at der stadig er nogen, der ikke er begyndt at beskære deres roser, eller som mig selv ikke er blevet færdig endnu. For ganske mange er spørgsmålet derfor fortsat: "Hvordan beskærer mine jeg roser på den rigtige måde?"

Det findes der ikke et simpelt svar på, hvis man spørger eksperterne. Men helt grundlæggende findes der ikke en metode, der er den rigtige, men der er metoder, der giver et godt resultat.

Den grundlæggende metode

Jeg har altid været tilhænger af princippet: Keep it simple - gør det enkelt. Det er den metode, jeg bruger ved alle roser, bortset fra klatre- og slyngroserne. Den er vejen til et godt resultat. Metoden lærte jeg af en erfaren, vis gammel gartner i 1988.

1. Fjern de døde, syge og beskadigede grene.
2. Skær de ældste grenene tilbage til 10-12 cm over jordoverfladen.
3. Fjern de grene der ser ud til ikke at kunne bære en blomst
4. Fjern de grene, som krydser hinanden
5. Fjern grene så der kan komme lys og luft til midten af busken.
6. Beskær til sidst rosen så den får den form du ønsker.

Bemærkninger til metoden

Ad. 2 De ældste grene er 3-4 år gamle. Kendes også på at barken begynder at blive kedelig og furet.

Ad.3 Svage skud og grene giver få eller ingen blomster

Ad. 6 Buskroser: De nye kraftige skud skæres tilbage med 1/3. Sideskuddene afkortes til 3-5 øjne.

Storblomstrede- og buketroser beskæres så de er 20-30 cm høje.

Det er en meget forenklet metode, men holder du dig til den, kan det ikke gå helt galt.

Den aller enkleste - Trumfen

Men synes du stadig, det er svært, så husk på beskæringsreglen, der trumfer alle de andre:

Den der har saksen i hånden, er den, der bestemmer.

Klip og gør dig dine erfaringer. Sådan gjorde jeg selv, da jeg fik interessen for roser, så jeg ved, at det kom der stort set kun gode resultater ud af.

På med handsken, fat saksen, klip!

Blog: www.rosernesverden.dk

Facebook: <https://www.facebook.com/Rosentid/>

I slutningen af februar var mange roser i fuld gang med at skyde.

Men mange skud var spinkle. De voksede på spinkle grene og var så svage, at de ikke ville give nogen blomster. Fat saksen og klip. Og det blev der. Det ser voldsomt ud, men fra de grene, der er tilbage, vil der komme nye kraftige skud.

DE STORE ROSARIER SANGERHAUSEN

Tekst: Håkan Kjellin

Vi har tænkt os at fortælle om nogle af de store rosarier i Roser i Danmark*), og hvad ville være mere passende end at starte med det, man normalt kalder verdens største, når det gælder antallet af sorter – nemlig det tyske Sangerhausen.

Sådan plejer folk at kalde rosariet, der ligger i byen med samme navn omkring 70 km vest for Leipzig, men siden 1993 er det officielle navn Europa-Rosarium Sangerhausen. På 13 hektar vokser der 8.600 forskellige sorter, hvoraf omkring 300 er botaniske roser. Det gør denne

samling af botaniske roser til den største af sin art i verden. Antallet af rosenbuske er omkring 80.000, og på oversigtsbilleder af beplantningerne ser de ud som rækkehusblokke. 850 klatre-roser dækker forskellige typer stativer.

Det hele startede med at Verein Deutscher Rosenfreunde (VDR – Foreningen af tyske rosenvenner) blev dannet i 1883. På et møde i foreningen i 1897 foreslog Peter Lambert fra Trier, at VDR skulle skabe et foreningsrosarium, og grunden hertil var, at Lambert ville skabe et fristed for de roser, der var i risiko for at blive fortrængt i folks erindring på grund af den stigende interesse for tehybrider. En sådan samling kunne også tjene som en genbank med materiale fra de gamle roser til glæde for blandt andet rosenforædlerne. En sådan samling kunne således tjene som genintroduktion af roser.

Samme år tilbød amatørforædleren Albert Hoffmann, der havde 1.100 sorter i sin egen have, foreningen et område i byen Sangerhausen til et rosarie for foreningen. I 1901 blev der indgået en aftale mellem byen Sangerhausen og en forskønnelsesforening, hvilket betød, at sidstnævnte fik brugsret over arealet i den tidligere bypark.

Forskønnelsesforeningen var enig med VDR om, at de sammen ville bygge et

rosarie i dette område. Samtidig med rosariet, hvis centrale del er skabt af havearkitekten F. Doerr, blev anlagt, begyndte man at indsamle roser. I tidsskriftet Rosen-Zeitung blev offentligheden bedt om at donere roser til beplantningen. Dette blev en stor succes, og i år 1900 begyndte man at plante. Allerede i 1902 blev det klart, at der ikke var plads til alle roserne, og at man måtte skaffe mere jord.

Den 3. juli 1903 blev rosariet indviet. Det havde da et areal på 1,5 hektar. På verdensudstillingen i Paris i 1908 plantede man botanikeren Georg Diecks samling af botaniske roser. Denne samling kom i 1909 til Sangerhausen. Snart blev rosariets funktion udvidet, fordi roser produceret i Tyskland blev afprøvet her, inden de blev introduceret i planteskolerne. Ewald Gnau, der var formand for Forskønnelsesforeningen, som

Peter Lambert, rosenforædleren, der kom med forslaget om at oprette et rosarium og som blandt andet producerede 'Adam Messerich' (bourbon rose), 'Frau Karl Druschki' (remontantrose), 'Katharina Zeimet' (polyantha),

foreslog at et rosarium skulle etableres i byparken, havde siden 1922 været den administrative leder af rosariet, og han var også redaktør af rosariets blad *Rosen-Zeitung*. Gnuau var en sjældent dygtig administrator, og han formåede at holde sammen på rosariet selv under de økonomisk kaotiske år omkring 1930. I 1933 sagde han dog op i protest mod Gleichschaltungsgesetz (ensretningsloven), som blev vedtaget det år, og som bl.a. betød, at alle organisationer var underlagt nazipartiet og dets program med alt, hvad det indebar af jødeforfølgelse og ensretning.

Sangerhausen ligger i det tidligere Østtyskland, og efter opførelsen af Berlinmuren i 1961, var det umuligt at besøge rosariet, hvis man kom fra Vesten. Først i begyndelsen af 1970'erne blev det atter muligt at besøge rosariet i Sangerhausen. Det var heller ikke muligt at donere roser fra vesten, men ad forskellige ruter f.eks. via en omvej igennem Polen, kunne samlingen udvides. Man forsøgte på forskellige måder at forny rosariet. Den ene var at hellige et område – så stort som en halv fodboldbane – kun til polyantharoser. Omkring 800 blev plantet her. I 1970'erne blev vandingsanlægget også renoveret. Efter genforeningen af Tyskland blev rosariet kraftigt renoveret. En ny

hovedindgang blev bygget, og den ældste del af rosariet, som blev skabt af Doerr, blev ombygget. En del af det er dedikeret til roserne fra det tidligere Østtyskland fra årene 1950 til 1990. I forbindelse med fornyelsen blev rosariet omdøbt til Europa-Rosarium Sangerhausen.

Ved hundredeåret for oprettelsen af rosariet donerede Verein Deutscher Rosenfreunde og fonden Venner af Sangerhausen Rosarium en særlig rosenhave til rosariet. Den er klassisk designet og klart adskilt fra de øvrige plantninger og er beregnet til at belyse rosens udvikling gennem de seneste hundrede år.

Ved den nye hovedindgang er der nu en restaurant og kaffebar, en foredragssal og en butik med haveartikler, bøger og souvenirs. Alt dette på grund af de nye krav til rosariet: ikke kun at være et sted for bevarelse af roser, men også et sted for turister. For selvom rosariet, som nu er fuldt ejet af byen Sangerhausen, modtager statsstøtte, står turisterne for den største del af indkomsten. Men rosariet er stadig noget mere end et turistmål, og den grundlæggende ambition er hele tiden, at huse en stor del af verdens roser. Det har betydet, at man gennem årene har modtaget masser af roser, hvor man ikke altid har været sikker på, hvilken slags rose det har drejet sig om. For et par år siden begyndte man derfor at gennemgå disse roser med

henblik på at forsøge at fastslå navnene på de roser, der er plantet. Det tager tid og penge, og det vil tage lang tid før, man er færdig.

.....
*) Serien bringes efter aftale med Svenska Rosensällskapets redaktion, som står bag serien. Artiklen blev første gang bragt i deres medlemsblad: Rosenbladet 4-2022

Fakta er hentet fra Europa-Rosarium Sangerhausens websted (<https://rosarium-sangerhausen.de/>) og fra Harald Enders, "The Sangerhausen Rose Garden" (BAON, nummer 24, september 2021). Billeder er hentet fra Europa-Rosarium Sangerhausens websted Bildergalerie – Europa-Rosarium Sangerhausen.

'Alabaster'

På 'Alabaster' troner flotte blomsterkroner.
Blomsterskåle i elfenbens- og flødefarvetoner.
Står så flot i sommerlys og grønne farver.
Spredt glæde rundt omkring i parker og i haver

Let at få den tanke, som jeg lufter.

Det er som om, jeg mærker

at 'Alabaster' dufter.

på billedet at forstå

I vikeligheden kan den nemt formå

at gi' et mildt og blidt aromasus

et dejligt rosendufteknus.

En af som'rens mange rosengaver.

Peter Jordt

'Alabaster' (Evers/Tantau 2007) er en floribundarose som blomstrer gennem hele sæsonen. Har du den ikke selv, så kan du se den i Valbyparken. Foto: Nina Tindholt

Fagre nye verden

Indledende tekst og collage: Peter Jordt

Jeg har haft et stævne-møde med ChatGPT på min PC. ChatGPT er en chatrobot med kunstig intelligens. Der er talt meget og skrevet spalte op og spalte ned om den. Jeg blev nysgerrig. Jeg spurgte den om alverdens ting, blandt andet om den kunne skrive et digt om roser. Den replicerede hurtigt "Selvfølgelig kan jeg det, for jeg har lært, hvordan det skal gøres." Se nu bare her:

En rose er en skønhed at se,
Med blomsterbladene så fine og smukke.
En duft, der er så sød og fri,
At fortrylle os med sit magiske kryds.

Med farver, der spænder fra rød til hvid,
Og nuancer i mellem, der er en fryd.
Fra knop til fuld udspring,
En rose er en skat, vi elsker at bringe.

I havenes bede og på balkonerne,
Roser trives, hvor solen skinner.
I buketter, der gives til dem, vi holder af,
Roser er en gave, der er uden sidestykke.

Så lad os fejre denne blomsts pragt,
Med rosens farver og rosen-duft.
En rose er mere end bare en blomst,
Den er en poesi i sig selv, som ingen anden kan slå.

ChatGPT

Blog: www.rosernesverden.dk

Facebook: <https://www.facebook.com/Rosentid/>

